
Evaluatieonderzoek
Bevolking Participatie Commissie
van het district Wanica

Mei 2010

Drs. Natascha E. Neus

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Achtergrond en kader	4
2.1	<i>Decentralisatie als wereldwijd verschijnsel.</i>	4
2.2	<i>Decentralisatie in Suriname</i>	6
2.3	<i>Democratie en Burgerparticipatie algemeen</i>	9
	Burgerparticipatie als conditio sine qua non	9
	Decentralisatie en participatie	10
	Burgerparticipatie in historisch perspectief	11
	Burgerparticipatie: de voorwaarden	11
2.4	<i>Democratie en burgerparticipatie in Suriname</i>	13
	Het wettelijk kader	13
	Invulling van het wettelijk kader binnen DLGP	13
	Het Burger Informatie Centrum (BIC)	14
	De Bevolkings Participatie Commissie (BPC)	15
	Organigram BIC en BPC	16
3	Onderzoek	17
3.1	<i>Methodologie</i>	17
3.2	<i>Resultaten en bespreking</i>	17
3.2.1	Geschiedenis van BPC Wanica	17
3.2.2	Vragenlijsten	20
	Lijst 1: Vragenlijst Burger Participatie voor structuren in Wanica	20
	Lijst 2: Vragenlijst BPC Wanica	22
3.2.3	Bespreking	26
	Suggesties voor goed functionerende burgerparticipatie	29
4	Conclusie	31
5	Aanbevelingen	33
6	Geraadpleegde literatuur	34

1 Inleiding

Dit evaluatieonderzoek heeft plaatsgevonden in het kader van versterking van de Bevolking Participatie Commissie (BPC) van het district Wanica in opdracht van de PIU van DLGP en is gebaseerd op bureaustudie en onderzoek bij de betrokken actoren door middel van interviews.

De resultaten zullen worden gebruikt om na te gaan of, en zo ja, welk soort training de BPC nodig heeft om beter in te kunnen spelen op haar taken.

2 Achtergrond en kader

2.1 Decentralisatie als wereldwijd verschijnsel.

De beweging van centralisatie naar decentralisatie en omgekeerd is doorheen de geschiedenis van Europa herkenbaar. Tijdens het ontstaan van het Romeinse rijk werd alle macht in Rome geconcentreerd. Tijdens de val van dit rijk is de omgekeerde beweging te herkennen. Ook verder in de geschiedenis kunnen we zien dat in periodes van natievorming er een neiging is naar centralisme. In Europa is er sinds de jaren '60 een toenemende beweging geweest naar decentralisatie.

Bestuurlijke decentralisatie is te onderscheiden in vier domeinen met elk zijn eigen drijfveren:

1. Fiscaal: verhogen van inkomsten door efficiëntere inning
2. Administratief/Politiek: vergroten van draagvlak
3. Politiek : Beheersen van regionale ontevredenheid
4. Economisch: liberale agenda en/of stimuleren van ontwikkeling

Elk van deze vormen kan zowel vertikaal als horizontaal plaatsvinden.

Horizontaal duidt op processen binnen hetzelfde bestuursniveau, bijvoorbeeld in geval van privatisering van overheidsdiensten.

Vertikaal geeft de vorming van nieuwe bestuursniveaus aan.

Meestal is er een mate van al deze vier vormen tijdens een decentralisatieproces. Niet altijd voor alle vier domeinen in gelijke mate.

In Nederland treedt de centrale overheid vanaf de jaren '80 meer naar de achtergrond en voert een beleid van privatisering, decentralisatie en deregulering. Dezelfde trend is merkbaar in andere Europese landen.

Redenen om te decentraliseren zijn:

- Verhogen doelmatigheid
- Verhogen doeltreffendheid
- Vergroten van draagvlak
- Verhogen van transparantie
- Waarborgen goed bestuur
- Verhogen betrouwbaarheid en aansprakelijkheid
- Verkleinen van de afstand burger en bestuur

Volgens het economische/fiscale theoreem van decentralisatie is het een proces dat kan en moet leiden naar verbetering van de diensten van de overheid naar de burger, door het creëren van voorwaarden die ervoor zorgen dat lokale overheden een balans kunnen vinden tussen lokale behoeften en verwachtingen ten aanzien van kwantiteit, kwaliteit, kosten en de aangeboden diensten. (*Decentralization/Local Government Programm in the Kyrgyz Republic, Francis Conway, 2008, USAID/CAR*)

In navolging en met ondersteuning (vaak op te vatten als druk) van ontwikkelingsbanken en organisaties, zoals de Wereld Bank, de Inter American Development Bank en USAID, is er in een aantal ontwikkelingslanden zowel in Azië, Afrika als in Amerika ook een decentralisatieproces opgestart.

De redenen hiervoor zijn als volgt samen te vatten:

- Betere benutting van de schaarse middelen
- Mogelijkheid voor het lokaal genereren van middelen
- Kortere afstand tussen overheid en bevolking
- Vergroting van draagvlak en legitimiteit
- Verbeteren van de dienstverlening naar de burger
- Betere afstemming van activiteiten op de noden van de bevolking
- Delen van verantwoordelijkheid met de burger
- Toename van transparantie, goed bestuur en aansprakelijkheid
- Democratisering

Decentralisatie heeft bewezen een lang proces te zijn. Hierbij moet echter niet uit het oog verloren worden dat het geen doel is op zich. Het is slechts een instrument om de gestelde doelen te bereiken. Gelukkig is het niet zo dat de vruchten van dit proces pas geoogst kunnen worden na voleinding. Bij elke stap die wordt genomen, kunnen over het algemeen al (sub)doelen gerealiseerd worden. Door het procesmatig verloop is bijsturing ook mogelijk. Dit is noodzakelijk, want uit analyses van dit proces blijkt dat er toch ook wel gevaren zijn aan decentralisatie, o.a.:

- Verlies van nationale samenhang en centrale beheersing van het macro-economische beleid
- Indien structuren en instituties niet op elkaar zijn afgestemd is remming van de ontwikkeling en grotere inefficiëntie het gevolg
- Vergroten van sociale verschillen tussen de verschillende gedecentraliseerde gebieden met als gevolg onrust en ontevredenheid
- Verhoging van kosten voor activiteiten die schaalgevoelig zijn
- Gebrek aan administratieve of politieke capaciteit
- Gebrek aan financiële middelen
- Toename van corruptie

Daarnaast moet worden gezegd dat studie aantoonde dat de veronderstelling dat door decentralisatie automatisch de invloed van de centrale overheid of de centrale politieke structuren minder wordt, onjuist is. Het tegendeel kan het geval zijn, nl. dat de greep van de centrale overheid of de politiek op gemeentelijk niveau toeneemt naarmate er meer taken worden gedecentraliseerd. Dit als gevolg van strikt na te leven regelgeving om de mogelijke schaduwkanten van decentralisatie op te vangen. (*Het Dogma van Decentralisatie, Maarten Allers, 14 mei 2010, Binnenlands Bestuur*).

2.2 Decentralisatie in Suriname

Bron: Leidraad Decentralisatie 2003-2006 Uitgave PIU van DLGP 15/09/2005

Ook Suriname heeft zijn eigen decentralisatieprogramma. Dit involgende de Grondwet van 1987 en de Wet Regionale Organen (WRO), een organieke wet die de politiek-bestuurlijke structuur van de tien districten in Suriname en de inrichting en bevoegdheden van de regionale organen regelt. Elk district heeft een Districtsraad en elk district is onderverdeeld in ressorten met lokaal gekozen Ressortraden. In elk district is er bovendien een Districtsbestuur ingesteld.

De voorbereidingen voor het Decentralization and of Local Government Strengthening Program (DLGP) begonnen al in 1998 en werden geëvalueerd tijdens het begin van de regeringsperiode 2000-2005. In 2003 is DLGP I werkelijk van start gegaan met 5 piloot-districten: Nickerie, Wanica, Para, Commewijne en Marowijne.

Het voornaamste doel van het programma is het lokaal bestuur in Suriname te versterken met een wettelijk raamwerk alsmede de invoering van fiscaal en administratief levensvatbare overheidsinstellingen in de districten, noodzakelijk voor een zelfstandig financieel en begrotingsbeheer. Meer in het bijzonder beoogt het programma:

1. het invoeren van nieuwe wetgeving, die districtsautoriteiten in staat moet stellen om eigen inkomsten te genereren en een eigen begrotingsbeheer te voeren;
2. het invoeren van de vereiste stelsels voor een sterk management in de districten, om te beginnen in de 5 pilot-districten;
3. het versterken van enkele afdelingen, die een sleutelpositie bij de centrale overheid innemen, in het bijzonder binnen het Ministerie van Regionale Ontwikkeling en Financiën;
4. het ondernemen van pre-investeringsactiviteiten ter voorbereiding van een vervolg decentralisatieprogramma (DLGP-II).

Het districtsapparaat wordt dus versterkt en zodanig ingericht dat het in staat wordt geacht de verordenende, bestuurlijke en ontwikkelingstaken op basis van zorgvuldig, behoorlijk en transparant bestuur te kunnen uitvoeren. Dit vooral bij het genereren van eigen inkomsten, het initiëren, voorbereiden en uitvoeren van hun eigen meerjarenontwikkelingsprogramma en de districtsbegroting. Dit alles met maximale participatie van de bevolking in de besluitvorming. Gelijkijdig legt het DLGP in de districten de basis voor de toepassing van e-gouvernement systemen.

De noodzaak tot het kiezen voor een decentralisatieprogramma spruit voort uit het gegeven dat Suriname, evenals vele ontwikkelingslanden, kampt met een fiscale crisis. Hetzelfde geldt ook voor ontwikkelde landen als de VS en Europese landen die nu de ernstigste financiële crisis sinds WO II meemaken.

Internationale oriëntatie leert, dat de methode van budget cuts and taxes increase achterhaald is. (*The Price of Government, David Osborne and Peter Hutchinson.*)

Regeringen zijn niet langer in staat daarop beleid en strategie te baseren ter oplossing van de vraagstukken, waarmee de burgers zitten. Programma's en begrotingscijfers doorhalen, belastingen verhogen en schulden maken, zijn schering en inslag in een poging om enigszins tegemoet te komen aan de kwaliteit van het leven van de burgers en het hoofd te bieden aan de financiering van de nationale economie. Dit betekent o.a. dat de burgers meer moeten betalen om minder te ontvangen. Erger nog, weten de burgers wel waarvoor ze betalen?

Er is een constante druk en spanning op vele fronten tussen regeringen en burgers. In de V.S. hebben enkele lagere overheden (staten en steden) met succes geëxperimenteerd met het verlaten van de achterhaalde visie en het toepassen van de 'open begrotingsvisie', —c.q. invoering van het model van de 'outcome budget'— die niet langer wordt ontwikkeld op basis van de begrotingscijfers en begrotingsstructuren van voorgaande jaren! (*The Price of Government, David Osborne and Peter Hutchinson.*)

Bij het ontwerpen van het DLGP moest van deze visie worden uitgegaan, omdat wegens constante begrotingstekorten in Suriname de fiscale decentralisatie anders geen kans van slagen zou hebben gehad. Vandaar dat de regering koos voor :

- financiële decentralisatie;
- institutionele versterking van het districtsapparaat;
- participatie van de burgers op gestructureerde wijze.

Dit programma kan dus worden geplaatst in het kader van het regeringsbeleid op het gebied van de versterking van de democratie. Het decentralisatieprogramma moet mogelijk maken dat de lokale bevolking op *grass-root level* en *demand driven* maximaal betrokken wordt in het besluitvormingsproces en als zodanig zelf de eigen prioriteiten kan bepalen voor de verbetering van woon-, leef-, werk- en productieomstandigheden. Dit is niet alleen een trend in de wereld en een vereiste van vele donorlanden en –organisaties voor financiële hulp, maar het is ook de eis van de Grondwet, die voor Suriname een gedecentraliseerde eenheidsstaat voorschrijft. Een streven dat als volgt wordt verduidelijkt in de Regeringsverklaring 2000 – 2005:

“Er zal gewerkt worden aan de versterking van het regionaal bestuursapparaat en van de afdelingen en instituten bij de centrale overheid, die verantwoordelijk zijn voor het richting geven aan en de monitoring van het decentralisatieproces en voor de begeleiding en ondersteuning van het lokaal c.q. gedecentraliseerd bestuur.

De Wet Regionale Organen zal worden geëvalueerd, waarbij speciale aandacht zal worden besteed aan het stelsel van regionaal bestuur en regionale vertegenwoordiging in het kader van de realisatie van het streven naar een verbeterde functionering van de regionale organen.

Via een pilot programma zal op een verantwoorde en beheersbare wijze gestalte worden gegeven aan de financiële decentralisatie met het doel stapsgewijs inkomstengenererende en budgettaire bevoegdheden aan de districten over te dragen.”

Samengevat omvat het decentralisatie programma 5 componenten

1. eigen districtsinkomsten
 - eigen districtsfonds met “start budget”
 - belastingmiddelen (huurwaarde, gemakelijkheid)
 - niet belastingmiddelen (vergunningrechten, gedistilleerd recht,marktgeden)
 - donaties en schenkingen
 - algemene en bijzondere subsidies
2. zelfstandig begroting en financieel beheer
 - planning en begrotings cyclus
 - ressortplan, ressortbegroting
 - districtsplan districtsbegroting
 - meerjaren districtsontwikkelingsplan (dsopp)
3. bevolkingsparticipatie:
 - communicatie, participatie en inspraak in besluitvorming
 - nieuwe structuren: burgerparticipatie commissie/platform met ngo's, bevolking info centra
 - instituut van hoorzittingen
 - burgerparticipatieve planning en begrotingsmethodologie
4. publieksgerichte dienstverlening
 - Autonome taken:
 - Regulier: bermen, lozingen, pleinen, plantsoenen, openbare ruimten, markten, gebouwen, terreinen, onderhoud van wegen, dammen, waterkeringwerken en daarin gelegen kunstwerken, vuilophaal, vuilverwerking
 - Ontwikkelingsgericht in de sectoren als: verbetering van het wegennetwerk, vuilophaal, ontwatering, openbare markten;
 - Medebewindstaken:
 - Natuurlijk milieu en woon- en leefklimaat
 - Civieltechnische infrastructuur
 - Agrarische en industriële ontwikkeling
 - Nutsbedrijven
 - Onderwijs, cultuur en sport
 - Medische en sociale zorg
5. wettelijke hervormingen zorgen voor nieuw juridisch raamwerk op het gebied van politiek-bestuurlijke vernieuwingen en financiële decentralisatie middels invoering van:
 - wet financiële verhoudingen tussen de staat en de districten,
 - wet districtsbelastingen,
 - wet geloofsrechter op woningen,
 - wet op waardevermeerdering (Betterment Tax Verordening).

(DLGP-MD-office 22-12-2004)

2.3 Democratie en Burgerparticipatie algemeen

Het woord democratie is afgeleid uit het Grieks *demos* (volk) *cratos* (macht) zijnde: macht berust bij het volk. Dit impliceert dat het volk (de burger) de beleidsagenda, de beleidsontwikkeling en de beleidsformulering bepaalt. In de praktijk zijn deze bevoegdheden vrijwel overal ter wereld voorbehouden aan het openbaar bestuur. Democratie impliceert echter participatie van de burger in het bestuurlijk gebeuren.

Vertaling/operationalisering van het democratisch principe is zeer uiteenlopend.

Aan de ene kant van het spectrum bevindt zich **basisdemocratie of directe democratie**. Hierbij vinden agendabepaling, besluitvorming en formulering op zo laag mogelijk niveau plaats. De publieke sector is uitvoerend. Hierin zijn een aantal verschillende systemen te onderscheiden.

Aan de andere kant staan de **representatieve modellen**. Ook hier bestaat variatie, maar in al deze modellen kiest het volk vertegenwoordigers.

Dit kan gebeuren aan de basis, vaak op basis van gebied (bv wijk, streek etc). Vertegenwoordigers worden gekozen op basis van bewezen inzet voor de gemeenschap. Er is een voortdurend overleg tussen de vertegenwoordiger en zijn achterban. De tweede lijn zal dan bestaan uit vertegenwoordigers van een aantal wijken etc.

Daarnaast is er de parlementaire democratie waarbij een bevolking haar wetgevende macht kiest uit vertegenwoordigers van politieke partijen.

Zolang er voor de bevolking de mogelijkheid blijft op elk moment het laatste woord te hebben over concrete wetvoorstellen, bijvoorbeeld door middel van referendum, is er sprake van een democratie. Indien dit niet het geval is moet er over een **participatie of partitocratie** gesproken worden. Een participatie komt vooral tot uiting in de partijtucht waarbij in de praktijk alle gekozen leden die behoren tot eenzelfde partij in het parlement over alle onderwerpen gelijk stemmen volgens de instructie van de partij.

Andere kenmerken van deze bestuursvorm zijn onder andere:

- afwezigheid van een bindend referendum;
- enkel volksvertegenwoordigers kunnen over wetten stemmen;
- de partijen bepalen onderling de samenstelling van de regering;
- mandatarissen kunnen enkel door hun partij of justitie afgezet worden.

Volgens deze definitie moeten vele West-Europese landen en ook Suriname tot de participatieën gerekend worden.

Burgerparticipatie als conditio sine qua non

Zoals gezegd is participatie van de burger een conditio sine qua non om over een democratie te kunnen spreken.

Participatie van de burger, dit is het deelnemen aan en betrokken voelen met het bestuur van een land en de eigen leefomgeving, kent dus vele vormen en gradaties. Het varieert van één keer in een bepaalde tijd stemmen tot betrokkenheid bij alle stappen van het besluitvormingsproces en eventueel de uitvoering.

Met het toenemend scholingsniveau, samenhangend met moderne communicatiemiddelen; c.q. meer informatie; is de dringende vraag naar ruimte om te participeren vanuit de burger gestadig toegenomen.

Gelijktijdig is bij overheden het inzicht ontstaan dat het van belang is taken te delegeren naar lagere bestuursniveaus, dit vooral met het oog op efficiënt en effectief bestuur. Ook worden voor het behoud van sociale legitimiteit en draagvlak de noodzaak voor goed bestuur, transparantie en aansprakelijkheid herkend.

Decentralisatie en participatie

Binnen decentralisatieprocessen krijgen lokale overheden meer bevoegdheden en lokale burgers krijgen meer inspraak. De vorm van participatie en in welk stadium van de beleid- en besluitvorming dit gebeurt verschilt in Europa van gemeente tot gemeente en land tot land. In de loop van de tijd is hier veel mee geëxperimenteerd. Er kan onderscheid gemaakt worden in:

1. welk **stadium** in besluit en beeldsvorming burgers inspraak krijgen, te weten:
 - opmaak van besluit en beleidsagenda
 - inspraak in het beleid en besluit formuleringproces
 - beleid en besluitvorming
 - uitvoering

2. de **mate van inbreng** waarin de participatie plaatsvindt.
 - informeren
 - raadplegen
 - adviseren
 - coproduceren
 - (mee)beslissen
 - zelfbeheer

3. de **vorm**
 - uitbrengen van een stem
 - raadpleging/consultatie/hoorzitting
 - referendum
 - panelinterviews
 - individueel op eigen initiatief
 - georganiseerd wijken, platforms, gemeenschappen
 - via raden op bepaalde beleidsgebieden(bv jeugdraad, milieuraad etc)
 - opinie onderzoek

4. het **bestuursniveau** waarop de participatie plaatsvindt.
 - lokaal
 - centraal

5. en tenslotte de **partij** die het initiatief neemt
 - burger
 - bestuur

Hierbij kan worden gesteld dat inbreng in de eigen leef- en werkomgeving het eerste doel is van participatie, hierbij uitgaande van de stelling:

"de lokale burger kent het beste de problemen van zijn eigen omgeving en kan ook het beste de oplossing hiervoor formuleren."

Burgerparticipatie in historisch perspectief

In een overzicht van burgerparticipatie in Nederland en België worden ondertussen 3 generaties participatie herkend:

1e generatie (jaren 70): inspraak op verschillende maatschappelijke domeinen.

Instellen van burgeradvies raden. Leden van deze raden werden geselecteerd op basis van competenties. Op dit niveau voorziet burgerparticipatie in: informeren, raadplegen en adviseren.

2e generatie (jaren 90): interactieve beleidsvorming

directe uitwisseling tussen overheid en burger onder andere door referenda en ombudsdiensten. Hierbij reikt de participatie tot coproductie. De probleemagenda wordt gezamenlijk bepaald en er wordt gezamenlijk naar een oplossing gezocht.

Bij deze twee vormen is de burger voornamelijk of uitsluitend gebruiker van de overheidsvoorzieningen en bestaat zijn participatie vooral uit het opeisen van rechten. De burger als klant van de overheid. Aan de basis van deze uitwisseling ligt de overtuiging dat er consensus is over het doel dat nagestreefd wordt: duurzame ontwikkeling.

3e generatie : faciliteren van burgerinitiatief

Door toenemende individualisering en globalisering verschuift de focus van de burger van algemeen belang steeds meer naar eigen belang. Het vraagstuk dringt zich op of de burger alleen maar gebruiker is van de diensten van het bestuur of ook medeverantwoordelijkheid draagt.

Hoewel de initiatieven van de eerste en tweede fase onder de noemer van burgerparticipatie werden geplaatst was het in feite nog geen burgerparticipatie. De burger heeft in deze fasen alleen maar meer rechten gekregen als gebruiker van de overheidsdiensten. Op cruciale momenten kon niet mee beslist worden over de inrichting van de eigen omgeving. Veel voorbeelden op het gebied van het aanleggen van infrastructuur getuigen hiervan.

Hoewel de derde generatie al wordt genoemd, is het in België en Nederland geen wijdverspreide praktijk. Er kan op sommige plaatsen zelf opgemerkt worden dat slechts burgers mogen meedenken, die het door het bestuur gepromote beleid ondersteunen. In deze gevallen wordt er draagvlak gesuggereerd vanwege het feit dat burgers aanwezig zijn op de raadplegingen/hoorzittingen en consultaties van het bestuur. *(De lach en vergetelheid van democratie, Oikos denktank voor sociaal-ecologische veranderingen, maart 2010 en Voortgaande decentralisatie, geen automatisme, Gerrit Zalm, 8^e Willem van Oranje lezing, Delft, mei 2006)*

Burgerparticipatie: de voorwaarden

Elders in de wereld met name in Brazilië kan als voorbeeld van derde generatie burgerparticipatie het participatief budgetteren worden genoemd.

Deze vorm van participatie is in 1989 ontstaan in Porto Alegre. In Brazilië stond de burgermaatschappij onder grote druk van cliëntilisme. Onder invloed van sterke wijkorganisaties is er een meer open stelsel ontstaan. Deze organisaties met een sterke motivatie om te participeren drongen aan inspraak in de begroting. In Porto Alegre werd een structuur gecreëerd en gefaciliteerd die dit mogelijk maakte. Bewoners van elke wijk van deze 1,7 miljoen inwoners tellende stad mochten op 7 beleidsgebieden hun voorkeuren prioriteren. Een verkozen districtraad verdeelde tenslotte het budget over de verschillende projecten in de verschillende beleidsgebieden en wijken.

Om participatief budgetbeleid succesvol te kunnen implementeren moet een aantal fundamentele factoren in evenwicht zijn:

- politieke ondersteuning van het proces,
- potentiële deelnemers moeten zich ook van deze steun bewust worden;
- een hoog aantal verenigingen en vermogen tot zelforganisatie van sociale netwerken;
- de samenhang en de structuur van de organisatie-elementen van het proces.
- het administratieve en financiële kunnen van de autoriteiten om experimenten uit te voeren
- Noodzaak.

(bron Athena: Webtijdschrift voor directe democratie Agora het participatieve budget)

Ubiratan de Souza, coördinator van het planningsorgaan GAPLAN, zegt over de participatieve budgettering

" participatieve budgettering combineert directe democratie met representatieve democratie die beschouwd moet worden als één van de belangrijkste menselijke verwezenlijkingen en die daarom ook behouden en verder ontwikkeld moet worden. Als wij ernaar streven om het democratische karakter van de maatschappij uit te diepen dan is de representatieve democratie wel noodzakelijk maar niet voldoende. Het is belangrijker dan ooit dat we haar combineren met een brede waaier van vormen van directe democratie waardoor de burger niet enkel kan participeren aan het openbare bestuur, maar ook de staat kan controleren. Het participatieve budget in Porto Alegre en het proces van invoering van het participatieve budget op het niveau van de deelstaat Rio Grande do Sul zijn concrete voorbeelden van directe democratie".

Bij burgerparticipatie zijn er twee partijen betrokken: burger en bestuur. Elk van deze partijen heeft een verantwoordelijkheid in deze relatie en moet aan bepaalde eisen voldoen.

De burger zal, in competenties en gedrag :

- een bijdrage leveren aan de gemeenschap en de publieke zaak,
- democratisch en maatschappelijk verantwoord handelen,
- omgaan met verschillen en conflicten.

Inzake het bestuur zijn de voorwaarden :

- openheid en integriteit.
- participatie
- behoorlijke contacten met burgers
- doelgerichtheid en doelmatigheid
- legitimiteit.
- lerend en zelfreinigend vermogen.
- verantwoording

(Nederlandse code van goed openbaar bestuur juni 2009)

2.4 Democratie en burgerparticipatie in Suriname

Binnen verschillende samenlevingen wordt gezocht naar manieren democratie en burgerparticipatie te realiseren. Ook in Suriname is dit het geval.

Het wettelijk kader

1. De **Grondwet van de Republiek Suriname** van 1987, artikel 52 van de Grondwet lid 1 bepaalt:

De politieke macht berust bij het volk en wordt uitgeoefend in overeenstemming met de Grondwet.. De politieke democratie kenmerkt zich door participatie en representatie.

In Suriname is er vooral aandacht gegeven aan representatie. In het Surinaamse stelsel kiest de burger de leden van de wetgevende macht (DNA) op nationaal niveau en ressortraadsleden op regionaal niveau. Om verkozen te worden moet men zijn voorgedragen door een politieke partij. De politieke partijen dragen voor de verkiezingen de districtraadsleden voor. Deze worden geïnstalleerd zodra de verhoudingen tussen de politieke partijen op ressortniveau bekend zijn. Binnen de partij heerst er een strikte loyaliteit en partijtucht tot op ressortniveau. Partijen stellen de regering samen.

Om tegemoet te komen aan het participatieve deel zijn districtraden en ressortraden ingesteld. Dit is vastgelegd in de wet op regionale organen. De regionale organen hebben de verplichting om de bevolking te raadplegen bij het opstellen van plannen en begrotingen. De stem van de bevolking is uitsluitend raadgevend zoals uit onderstaande wet duidelijk wordt.

2. De **Wet op Regionale Organen** (S.B. 1989, No. 44) regelt in de artikelen 51 lid 1 en 3, artikel 55 lid 2 de opstelling van de districtsbegroting. De Memorie van Toelichting legt uit, dat er een participatie- en communicatietaak voor de District- en Ressortraad is weggelegd bij het betrekken van de burgers bij de opstelling van plannen en begrotingen. Hierbij wordt uitdrukkelijk vermeldt dat het in deze om raadgevende stem van de burgers gaat.

Verder specificatie over de manier waarop de raadpleging moet plaatsvinden is verwoord in de volgende wet:

3. De **Interim-regeling Financiële Decentralisatie 2003** (S.B. No. 33), schrijft in artikel 5 voor, dat de Districtsraad verplicht is – alvorens de districtsbegroting op te stellen (en goed te keuren) – de burgers in speciaal daartoe bestemde openbare vergaderingen in overleg met de Ressortraden hoorzittingen te houden.

Invulling van het wettelijk kader binnen DLGP

Op het vlak van burgerparticipatie is de opdracht van de PIU van DLGP de volgende zaken te realiseren:

- communicatie, participatie en inspraak in besluitvorming
- nieuwe structuren: burgerparticipatie commissie/platform met ngo's, bevolking info centra
- instituut van hoorzittingen
- burgerparticipatieve planning en begrotingsmethodologie

Deze punten krijgen invulling op basis van de beleidsmaatregelen *Participatiestrategie en communicatiestrategie*

Deze zijn uitgewerkt in de structuren *Bevolkingsparticipatie plan (BPP)* en *Bevolkingsinformatie Centrum (BIC)*

Het bevolkingsparticipatie plan (BPP) bestaat uit:

- onderzoek om in beeld te brengen wat de overheidsgerelateerde factoren zijn voor het ontbreken van participatie van de burger
- onderzoek naar de noden van de bevolking
- activiteiten om de communicatie tussen burger en lokale overheid op gang te brengen

Naast het plan zijn bij districtbesluit het Burger Informatie Centrum (BIC) en de Bevolking Participatie Commissie (BPC) als participatie instrumenten in het district geïnstalleerd.

Als middel tot burgerparticipatie is alleen het instituut van hoorzittingen in de wet opgenomen.

Het Burger Informatie Centrum (BIC)

Het BIC wordt bemand door ambtenaren.

Doel:

Het BIC is een kantoor dat centraal gelegen is in een lokaal overheidsgebouw dat:

1. burgers informeert over hun lokale overheid;
2. oplossingen bewerkstelligt voor problemen die burgers hebben om toegang te krijgen tot overheidsdiensten en
3. fungeert als centrum voor klachten en ideeën van burgers.

Taken:

Het BIC biedt informatie over:

- lokale overheid, andere overheidsniveaus en openbare diensten;
- activiteiten van DR en RR en openbare vergaderingen van deze organen;
- NGO's, gezondheidszorg, scholen, nationale and internationale onderwijs mogelijkheden, gezondheidsdiensten, clubs en andere organisaties en speciale evenementen – en nog veel meer;
- lijsten van namen van lokale leidinggevendenden bij de overheid, DR en RR leden;
- openbare vergaderingen;
- begrotingen;
- openbare nutsvoorzieningen;
- wetten, regels aangenomen door lokale raden en andere openbare diensten;
- procedures voor het verkrijgen van vergunningen,

(Contourennota Beleid en structurering Afdeling Beheer Bestuursressorten Districts-Commissariaten, H. Wesenhagen 2007)

De Bevolkings Participatie Commissie (BPC)

De BPC bestaat uit onbezoldigde burger vrijwilligers. In samenstelling dient de commissie een goede weerspiegeling te zijn van het district. De leden dienen woonachtig of werkzaam te zijn in het district en moeten bereid zijn trainingen te volgen.

Doel van de commissie:

- o Een informatie uitwisselingskanaal te zijn tussen de burgers en het districtsbestuur.
- o Het districtsbestuur te assisteren bij de planning en uitvoering van verschillende activiteiten die te maken hebben met en/of de mening en participatie vragen van burgers in lokaal bestuur.
- o Een vast onderdeel te worden van het programma van het districtsbestuur dat zich richt op het bereiken van de burgers.

Taken van de commissie zijn:

- o Adviseren van districtsstaf m.b.t. effectieve methoden om te communiceren met de burgers in het district.
- o Werken met districtsstaf aan burgerparticipatie activiteiten en speciale openbare evenementen.
- o Fungeren als informatiekanaal van en naar het district.
- o Deelnemen als trainers en assistenten bij workshops en andere trainingsactiviteiten.
- o Beoordelen van publicaties op het gebied van bevolkingsparticipatie.
- o Verschaffen van informatie over NGO's, CBO's, vrijwilligerswerk, enz. aan districtsambtenaren.
- o Assisteren in marketing en voorlichting in relatie tot burgerparticipatie in het district in het algemeen en DLGP training in het bijzonder.
- o Assisteren in het herhalen van burgerparticipatie activiteiten in andere districten.
- o Verlenen van ondersteuning en advies over activiteiten, publicaties en projecten indien gevraagd.
- o Assisteren in het ontwikkelen van BIC's gedurende de uitvoering van het DLGP.
- o Voor de BIC als bron dienen voor het verzamelen van algemene informatie over:
 - de gemeenschap, informatie over bijzondere gebeurtenissen;
 - suggesties voor uitbreiding van het bestand van het BIC;
 - hoe het BIC zichzelf kan promoten naar de gemeenschap toe.

(Contourennota Beleid en structurering Afdeling Beheer Bestuursressorten Districts-Commissariaten, H. Wesenhagen 2007)

In het reglement voor BPC's is de volgende taak omschrijving te vinden:

- o Ondersteunen van de Districts- en Ressortraden bij de mobilisatie van de burgers m.b.t. hoorzittingen voor de opstelling van het Districtsplan en -begroting, belastingheffing, rehabilitatie van zandwegen, milieu vraagstukken, instellen en begeleiden van buurtcomités in verband met de uitvoering van kapitaalinvesteringsprojecten
- o Helpen monitoren van de uitvoering van de Ressorts en Districtsplannen.
- o Assisteren bij de ontwikkeling van het Bevolkingsinformatie Centrum (BIC).
- o Deelname aan de workshops voor de ontwikkeling van een Bevolkingsparticipatie Plan en mede belast met de uitvoering van dit plan.
- o Deelname aan de consultaties voor de samenstelling van het Districts Strategisch Ontwikkelingsplan.
- o Ondergaan van trainingen en participeren als trainers en assistenten bij Districts Workshops en andere trainingen.

- Identificeren van financiële mogelijkheden voor gemeenschapsontwikkelingsprojecten b.v. voorlichtingsbijeenkomsten over HIV/Aids, scholingsmogelijkheden, recreatie etc.

(Reglement voor de Bevolkingsparticipatie Commissies in relatie tot de Lokale Overheidsinstituten en organen, I. Gillead ea., 2005)

In de beleidsnota van de BPC kunnen we de volgende doelen en taakomschrijving vinden:

De doelstelling van de BPC is het op gang brengen van actieve participatie van de burgers van het district Wanica in het ontwikkelingsproces van het district. Deze participatie moet zich uiten in o.a.:

- Inspraak van de burgers bij de formulering van het beleid van het district.
- Een bijdrage leveren aan de financiële middelen van het district
- Inzage hebben in de besteding van deze middelen.

Uit het bovenstaande vloeit voort de taakstelling van de BPC, t.w.:

- Het adviseren van het DB, DR en de RR
- Het vormgeven en instrueren van het commissariaat m.b.t. informatie verschaffing naar de burger
- Het op gang brengen van bewustwording bij de burgers omtrent het decentralisatieproces en mentaliteitsomgeving.

De taakomschrijvingen komen niet geheel met elkaar overeen, maar hebben wel dezelfde strekking:

1. BPC is er ter ondersteuning van het lokaal bestuur en de andere structuren in het district in het contact met de burger,
2. BPC vergroot bij de burger het gevoel van betrokkenheid door het verstrekken van informatie.

Organigram BIC en BPC

De voorzitter van de BPC wordt gekozen uit de leden. De functie van secretaris wordt vervuld door een bestuursambtenaar. De bestuursambtenaar rapporteert aan de districtsraad en de districtscommissaris.

Beide instituten BIC en BPC vallen binnen het commissariaat onder de in DLGP nieuw geïnstalleerde afdeling Bestuur Beheer Ressorten (BBR).

Deze afdeling die geleid wordt door de district secretaris buitendienst heeft als hoofdtaken:

- het organiseren en faciliteren van burgerparticipatie in het district
- het monitoren van de infrastructuur in het district.

In 2006, voor de level 2 certificering van de pilootdistricten, zijn de bevolkingsparticipatie plannen (BPP) en de bevolkingsparticipatie commissies (BPC) bij district besluit goedgekeurd door de respectieve districtraden. De bestuursambtenaren zijn teruggetreden uit de BPC.

Volgens dit besluit dienen de ingestelde structuren ter ondersteuning van de districtraad en ressortraden bij de opmaak van de districtplannen en begroting.

3 Onderzoek

3.1 Methodologie

1. Bureaustudie:
 - Documenten over decentralisatie, burgerparticipatie en democratie
 - Publicaties van PIU van DLGP
 - Notulen van BPC vergaderingen vanaf maart 2006
 - Beleidsplan BPC Wanica
 - Ledenlijst van de BPC

2. Bezoek van vergaderingen van de bevolkingsparticipatie commissie van Wanica
 - 3 februari 2010
 - 7 april 2010

3. Interviews via 2 vragenlijsten:
 - Lijst 1: voor DMT, BIC, DR en RR leden
 - Lijst 2: voor BPC leden

De informatie verkregen uit de bureaustudie is gedeeltelijk verwerkt in het voorgaande gedeelte (Achtergrond en kader) en wordt verder meegenomen in de bespreking van de resultaten.

Hieronder zijn eerst de resultaten van de vragenlijsten weergegeven. Deze worden eveneens meegenomen in de verdere bespreking.

Daarna volgen conclusies en aanbevelingen.

3.2 Resultaten en bespreking

3.2.1 Geschiedenis van BPC Wanica

De Bevolking Participatie Commissie van Wanica is ontstaan vanuit het decentralisatieprogramma dat in 2002 is gestart. In aanvang waren bestuursambtenaren en enkele burgers lid van de commissie. Vanuit DLGP zijn er aan de hand van de handleiding *Bevolkingsparticipatie in Suriname van J. Kenson* trainingen verzorgd. De commissie heeft onder leiding van een consultant een Bevolkings Participatie Plan opgesteld.

Een aantal van de trainingen zijn nooit afgerond. De leden van de huidige commissie die in deze periode al lid waren, betreuren dit.

In December 2005 is de commissie officieel door de District Commissaris geïnstalleerd. Voor de Level 2 certificering van het district zijn in 2006 de BPC en het BPP bij districtsbesluit door de districtraad aangenomen. Vanaf dat moment had de commissie een wettelijke erkenning. Het aantal leden was ondertussen geslonken en de bestuursambtenaren trokken zich terug uit de commissie. De behoefte ontstond om de commissie aan te vullen met nieuwe leden. De district secretaris buitendienst benaderde hiervoor een aantal burgers. Hierdoor werd de commissie begin 2007 aangevuld tot 19 personen en in februari opnieuw geïnstalleerd. De toegevoegde leden geven aan dat er op dat moment geen trainingen meer werden verzorgd. Dit word als een gemis ervaren.

De vergaderfrequentie heeft nogal geschommeld in de loop van de jaren. In het begin riep een bestuursambtenaar de vergadering bijeen. Een ex-lid van de commissie geeft aan dat regelmatig vergaderingen werden afgezegd omdat vanuit het commissariaat er geen tijd of behoefte was voor vergadering. In die periode is de commissie een jaar lang niet bij elkaar gekomen.

Sinds eind 2009 worden er weer vergaderingen belegd. Momenteel zijn er ongeveer 9 personen die die vergaderingen regelmatig bezoeken. Ook nu geeft de commissie aan dat er behoefte is aan aanvulling van het ledental.

De commissie wijst uit eigen midden een voorzitter aan. Momenteel wordt gekeken naar de mogelijkheid van een roulerend voorzitterschap. Een lid van het bevolkingsinformatiecentrum (BIC) notuleert tijdens de vergaderingen. Er is een vaste dag en tijd van samenkomst.

Uit de verslagen van de vergaderingen blijkt dat de commissie voor 2008 betrokken is geweest bij een aantal projecten in het district, onder andere het wegenproefproject en voorlichtingsactiviteiten. Voor het wegenproefproject is er een subcommissie public relations benoemd. Deze commissie heeft een volledig voorlichtingsprogramma uitgewerkt om de bevolking optimaal te informeren en te betrekken bij het proefproject. Dit programma is niet uitgevoerd. Het commissariaat heeft een ander traject gevolgd.

Een terugkerend thema is de taakstelling en de positionering ten opzichte van de andere districtstructuren van de commissie. Ook rond de onkostenvergoeding is er heel wat onduidelijkheid en wrevel geweest. Momenteel krijgen de leden een vaste onkostenvergoeding per vergadering. Ze hoeven hiervoor geen bonnen meer te overleggen. Deze vergoeding wordt gedekt door middelen uit het districtfonds.

In februari 2008 evalueert de commissie op eigen initiatief haar functioneren vanwege de geconstateerde onduidelijkheid over de doel- en taakstelling en haar relatie met andere structuren in het district.

Uit het beleidsplan wordt duidelijk dat ook bij de ressortraden de taakstelling van de commissie niet duidelijk is. Dit bemoeilijkt het tot stand komen van samenwerking. Beide structuren merken op dat hun informatieuitwisseling met het lokaal bestuur hapert.

Uit het zelfonderzoek komen als belangrijkste probleempunten naar voren:

- er is "ruis" in de communicatie tussen alle structuren van het commissariaat naar BIC, BPC en RR en DR
- structuren zijn niet op de hoogte van elkaars activiteiten
- de inbreng van BPC wordt niet meegenomen door het commissariaat
- er is onduidelijkheid over taakstelling van en relatie tussen de verschillende structuren

De commissie heeft een eigen taakomschrijving geformuleerd, die minder omvattend is degene die in het reglement van de BPC genoemd wordt, maar wel dezelfde strekking heeft.

Voor de commissie zijn de activiteiten die voortvloeien uit doel en taakstelling:

- Het geven van input bij het samenstellen van de beleidsdocumenten voor het district.
- Het bijwonen van en participeren aan vergaderingen / trainingen die bijdragen tot de ontwikkeling van het district.
- Het adviseren en participeren bij het promoten van de activiteiten van het commissariaat.
- Het initiëren van campagnes voor het tot stand brengen van een positieve mentaliteitsomgeving bij de burgers.
- Het opzetten van bewustwordingscampagnes m.b.t. door de leden geïdentificeerde problemen in hun desbetreffende ressorten. Hierbij zullen de autonome organisaties (NGO) die zich met uitvoerende taken bezighouden eveneens ingeschakeld worden.

De belangrijkste aanbeveling in het document is regelmatig overleg tussen structuren en actoren in het district.

Daarnaast worden er 3 voorwaarden voor het goed functioneren van de commissie geïdentificeerd:

1. Effectieve communicatie tussen de verschillende partners
2. Duidelijke taakomschrijving
3. Adequate middelen

Ten aanzien van het laatste punt kan aangegeven worden dat de commissie een eigen ingerichte ruimte zal krijgen vanuit het decentralisatieprogramma. De werkingskosten voor het eigen bureau zullen gefinancierd worden uit het districtfonds. In hoeverre dit ook geldt voor de financiering van activiteiten is nog niet duidelijk.

3.2.2 Vragenlijsten

Lijst 1: Vragenlijst Burger Participatie voor structuren in Wanica

Voor de leesbaarheid zijn de vragen **vet** weergegeven, de antwoorden in standaardtekst

De eerste vragenlijst is ingevuld door:

2 DMT leden

2 DR leden

3 lijsten van RR leden (ressort Lelydorp had 1 lijst ingevuld met 17 leden)

**1. Lid van de volgende structuur: (aankruizen a.u.b) DMT DR BIC
RR**

2. Wat is volgens u het doel van burgerparticipatie?

- Keuze van projecten en controle op uitvoer in eigen ressort
- Aangeven welke veranderingen gewenst zijn en oplossingen hiervoor vinden
- Meedenken, mee uitvoeren, meebeleven en meehelpen en evalueren draagvlak vergroten
- Meedoen in besluitvorming en uitvoer

3. Welke instrumenten heeft de burger in Wanica om te participeren in beleidsformulering en uitvoer ?

- Buurtcomités
- Hoorzittingen
- Vergaderingen van DR en RR
- Audiëntie bij de DC
- BIC
- BPC
- Bestuur Opzichter
- Leden van het commissariaat
- Enquêtes
- Digitale informatie

4. Kent u leden van de burgerparticipatie structuur in Wanica? Zo ja welke?

Het genoemde aantal lag tussen 0 en 15 personen, de meeste respondenten kenden er 3-6. De meest genoemde leden zijn mevr. Belliot en mevr. Li Fo Sjoe.

5. Wat zijn de taken en bevoegdheden van BPC Wanica ?

- DC, DMT, DR, RR en consultants adviseren over zaken die bijdragen aan effectievere communicatie
- Geven van advies en informatie
- Ondersteunen waar nodig
- Bewaken van kwaliteit van het bestuur en bevorderen van interne afstemming
- Participatie van de bevolking effectueren bij voorbereiding en uitvoer van projecten
- Burger informeren over doel en betekenis van participatie
- Assisteren bij de voorlichting aan het volk over uit te voeren projecten
- Voorstellen en klachten van de burger uitwerken en doorsturen naar bevoegde instantie voor oplossing
- Informatie verschaffen over organisaties in het district

6. Kunt u enkele zaken noemen die BPC Wanica heeft gerealiseerd in de afgelopen jaren?

- Drie van de respondenten (waaronder RR Lelydorp) konden niets noemen

De overigen noemden:

- Beleidsnota
- Communicatie verbeteren tussen ambtenaren en burgers
- Organiseren van hoorzittingen
- Documenteren van de historie van Wanica

7. Hoe is de communicatie tussen uw structuur en BPC Wanica? Kunt u dit toelichten ?

- RR:
 - geen,
 - redelijk, de richtlijnen van BPC zijn gevolgd om het werk in het ressort te doen
 - goed.
- DR:
 - niet optimaal, wel communicatie over te nemen stappen.
 - redelijk goed:benodigde informatie kan te allen tijde worden opgevraagd en worden verstrekt
- DMT
 - goed alle uitwisseling loopt via BIC of District Secretaris BBR

8. Zijn er activiteiten die BPC Wanica met uw structuur heeft ondernomen?

- RR:
 - geen activiteiten
 - informatie over het opstellen van het ressortplan, dit is redelijk verlopen
- DR:
 - geen activiteit
 - organisatie ressort en district hoorzittingen, prima verloop
- DMT:
 - geen activiteit
 - niet bekend met specifieke activiteiten

9. Vindt u BPC Wanica een zinvolle structuur binnen het district ?

- RR:
 - onmisbare schakel tussen overheid en burger
 - belangrijk voor communicatie over de ontwikkeling van het ressort
 - moet nog blijken uit hun functioneren
- DR:
 - Ja, de informatie waar de burger vroeger naar moest zoeken ligt nu voorhanden.
 - Ja, BPC is een degelijke structuur. Het moet sterker naar buiten komen, maar moet daarvoor ook voorzien worden van de nodige tools. Burgers dienen bij alle activiteiten die de overheid onderneemt betrokken te worden
- DMT:
 - geen mening
 - als de RR taken voldoende uitvoert kan deze structuur de schakel zijn tussen burger en lokaal bestuur. Als de taken niet duidelijk zijn voor beide structuren kan er wrijving ontstaan.

Lijst 2: Vragenlijst BPC Wanica

De vragenlijst voor de commissie werd door 3 personen ingevuld.
Twee zijn lid van een maatschappelijke organisaties (1 tevens RR lid)
De derde is lid van de jeugdraad

Lidmaatschap BPC

10. Hoe lang bent u al lid van BPC?

- 1 lid 12 jaar (Noot vd red. : waarschijnlijk werd de vraag verkeerd begrepen en wordt hier aangegeven de duur als lid van een maatschappelijke organisatie)
- 2 van de leden 3 jaar

11. Hoe bent u lid geworden?

- Vanwege betrokkenheid bij maatschappelijk middenveld
- Vanwege jeugd DR positie
- Gevraagd door commissariaat.

12. Welke groep in het district vertegenwoordigt u?

- Bewoners van ressort Koewarasan
- Heel district
- Begrijp vraag niet

13. Hoeveel tijd besteedt u per maand aan de BPC? (uren of dagen)

- 4-5 dagen per maand (2)
- Buiten de vergaderingen geen

14. Welke activiteiten verricht u in die tijd?

- Voorbereiden vergaderingen
- Contact met achterban en doornemen documenten

15. Wat voor andere sociale activiteiten verricht u voor het district? (bv in uw ressort of uw buurt)

- Actief binnen sociaal maatschappelijke organisatie (2)
- Geen

Functioneren van BPC

1. Hoe vaak komt de BPC samen ?

- 1 x per maand zo nodig vaker

2. Hoe lang duren de bijeenkomsten ?

- Ongeveer 2 uren

3. Wie bepaalt de agenda ?

- De voorzitter, leden mogen aanvullen

4. Wat voor zaken worden in de vergadering besproken ?

- Activiteiten die voor de komende periode op stapel liggen. Bijvoorbeeld : ondersteuning aan het wegenproefproject, voorlichting, schoolenquête over burgerparticipatie en milieubewustzijn, enz...
- Wat moet het vervolg zijn van BPC (taakstelling)

5. Wat voor activiteiten onderneemt de BPC ?

De twee recentste leden wisten hier niets noemen. Het oudste lid noemde:

- Deelname in trainingen in het kader van decentralisatie en de rol van BPC
- Deelname aan meeting in verband met rampenplan
- Zitting in de Public Relation subcommissie
- Samen stellen van PR plan in verband met burgerparticipatie
- Samenstellen van beleidsnota
- Framework communicatieplan Wanica
- Deelname aan hoorzittingen
- Bijdrage aan ressortplannen
- Input voor het districtplan
- Samenstellen van een schoolenquête
- Opstellen van een persbericht (is nooit geplaatst)

6. Welke activiteiten zijn er tot nu toe ondernomen?

- Als boven. Het promoten van het wegenproefproject werd hier ook nog genoemd.

7. Hoe was het verloop van deze activiteiten?

- De bijdrage van BPC was zeer goed, maar kwam door allerlei factoren niet tot uitdrukking

8. Waren er andere structuren naast het BPC betrokken en zo ja welke?

- De activiteiten werden uitgevoerd in opdracht van de District Secretaris, maar liepen op niets uit.

9. Wat was het resultaat van die activiteiten ?

- Minimale of geen uitvoering van de voorstellen van BPC

Communicatie

1. Met welke afdelingen of structuren heeft de BPC een samenwerking of overlegmomenten?

- BIC en District Secretaris BBR
- DC

2. Geef voor elk van de afdelingen of structuren aan:

- Op welk vlak er samenwerking of overleg is
- Is dit incidenteel of structureel?
- Hoe verloopt de samenwerking of het overleg?
- Kunt u concrete resultaten van deze samenwerking of het overleg noemen?

BIC:

- zij moeten alle zaken die door de BPC worden voorbereid of ingegeven uitvoeren in opdracht van de DS. Een BIC medewerker notuleert.

- De samenwerking is structureel.
- Er is veel ruis in de samenwerking. Zaken worden toegezegd maar niet uitgevoerd. Notulen zijn niet altijd duidelijk er misinterpretaties kunnen het gevolg zijn.
DC:
- 2 maal een ontmoeting
- Kennismaking met Gewestelijke Politie Commandant van Wanica, DR en District Bestuur tijdens meetings rond bepaalde projecten.

Kennis over BPC en decentralisatie

1. Wat zijn de taken van de BPC?

- Taken zijn onduidelijk

2. Wat zijn de bevoegdheden van de BPC?

- Bevoegdheden zijn onduidelijk

3. Wat is de functie van BPC binnen het decentralisatieproces?

- Ondersteuning bieden ten einde zo veel mogelijk burgers bewust te maken en te doen participeren aan dit proces

4. Kan de BPC optimaal invulling geven aan zijn taken?

- Nog niet
- Zo nee, waarom niet?
- Vanwege de onduidelijkheid die aan de orde is.

5. Welke middelen zijn ter beschikking gesteld om taken uit te voeren?

(trainingen, financiële middelen etc.)

- Het lid dat het langst is aangesloten noemt trainingen die verzorgd zijn. Een aantal zijn nooit afgerond vanuit de organisator.
- Geen financiële of andere middelen. Alles loopt via BIC
- Er is nu wel een onkostenvergoeding per vergadering sinds december 2009

6. Wat is er nog meer nodig om optimaal uw taken te kunnen uitvoeren?

(Bv Informatie, middelen)

- Duidelijkheid over functies en taken
- Mogelijkheid om eigen begroting in te dienen
- Eigen kantoorruimte
- Middelen om eigen notulist in te huren
-

7. Welke andere structuren/instituten zijn er binnen het decentralisatieproces voor burgerparticipatie?

- Alleen BPC tot voor kort. Nu ook buurtcomités

Hoe ervaart men BPC

1. Ervaart u de structuur BPC als zinvol?

- Zeker.

- Het biedt burgers de mogelijkheid om inspraak te hebben in de formulering en uitvoering van beleid
- Er moet gestructureerd gewerkt worden

2. Vindt u dat er voldoende ruimte voor de burger is om te participeren in beleidsformulering en uitvoering?

Zo ja, waarom wel?

- Ja, maar er moet wel een bewustwordingsproces in gang gezet worden, waardoor steeds meer burgers zullen deelnemen.
- Burgers zijn nog niet voldoende betrokken bij het proces.
- Het publiek dat op de hoorzittingen verschijnt is niet representatief publiek.

Zo nee waarom niet?

- We hebben geen beleid mogen uitstippelen. Er werd ons alleen verteld wat er bepaald was.

Suggesties

Wat zijn uw suggesties voor verbetering van knelpunten met betrekking tot:

1. Functioneren van BPC

- Allereerst is er duidelijkheid nodig over taken en bevoegdheden van de commissie
- Formulieren van een actieplan dat jaarlijks wordt geëvalueerd
- Financiële middelen voor werkingskosten
- Nagaan of er volgens hetzelfde model als Para Force gewerkt kan/moet worden

2. Communicatie met andere structuren

- Moet geoptimaliseerd worden, dit kan pas als er duidelijkheid is over functie en taken
- Er moet acceptatie, bekendheid en erkenning komen van de structuur

3. Kennis over BPC en decentralisatie

- Rol van BPC is niet duidelijk voor de andere structuren (RR zijn niet formeel geïnformeerd)
- Burgers moeten meer informatie krijgen over de verschillende instituten waarbij rekening gehouden wordt met de multi-etniciteit van ons volk en het scholingsniveau van de verschillende groepen

4. Burgerparticipatie in het algemeen

- Belangrijk, alles moet worden gedaan om dit proces goed haar beslag te laten krijgen.
- Absoluut geen politiek mee bedrijven. Anders worden de juiste personen met juiste oriëntatie om proces te trekken uitgesloten
- Bestuur moet beseffen dat het om een proces gaat waarbij de burger op correcte wijze de kans gegeven wordt om invulling te geven aan democratie

3.2.3 Bespreking

De representatieve structuur in Suriname kan niet ten volle worden beschouwd als een participatieve democratie. Naast het stemmen op vertegenwoordigers, enkel afkomstig uit politieke partijen, beperkt participatie door de burger zich voorlopig tot:

- adviseren na besluitvorming
- klachten indienen als zaken fout lopen.

Bijvoorbeeld : tijdens de wettelijk voorgeschreven hoorzittingen kunnen burgers enkel bijdragen aan ressortplannen waarvan de agenda reeds bepaald is door de ressortraadsleden.

De politiek gelieerde ressort- en districtraden zijn over het algemeen in de eerste plaats loyaal aan hun partij. Hierdoor kan het voorkomen dat zaken die voor de partij nadelig worden geacht, gewoon niet op de agenda komen. Zelfs niet als burgers hierom vragen tijdens een hoorzitting.

Bijvoorbeeld : een BPC lid illustreerde dit aan de hand van de burgerbijdrage voor vuilophaal. Hoewel duidelijk dat dit noodzakelijk is, plaatste de ressortraad het niet op de agenda omdat ervan wordt uitgegaan dat het een impopulaire maatregel is, en dus nadelig voor de partij.

In Suriname is er een grondwettelijk kader voor burgerparticipatie.

In de wetgeving Regionale Organen, gewijzigd vanwege DLGP, heeft de burger slechts een adviserende stem. In wezen gaat het hier om een afzwakking van de grondwet.

(cfr. Democratie en burgerparticipatie in Suriname)

Binnen het decentralisatieprogramma omvat participatie:

1. Verhogen van informatievoorziening aan burgers
2. Verhogen van dienstverlening vanuit de lokale overheid
3. Mobilisatie van de burger om te participeren
4. Advies aan de lokale overheid op basis van deskundigheid
5. Participatieve budgettering

Ad 1 tot 3 zijn echter slechts de randvoorwaarden om te kunnen participeren.

Deze voorwaarden worden binnen het programma ingevuld door het installeren van een BIC en een BPC en door het verschaffen van trainingen aan het lokaal bestuur.

Ad 4. Vanuit de BPC kunnen subraden of commissies ingesteld of districtbewoners op basis van deskundigheid worden aangetrokken. Op het gebied van PR is er een subcommissie geïnstalleerd voor de promotie van het wegenproefproject. Op andere beleidsgebieden is dit niet gebeurd. De DC heeft wel de CV's van alle leden in de commissie opgevraagd, teneinde te weten op welke gebieden ze deskundig zijn. Tot nu toe is er geen beroep gedaan op speciale deskundigheid.

Om adviesraden te kunnen installeren is het noodzakelijk dat het lokaal bestuur haar beleidsagenda kenbaar maakt aan de BPC. Tot nu toe gebeurt dit niet.

Ad 5. Vanwege de WRO heeft de burger enkel een adviserende stem. In de praktijk, tijdens de hoorzittingen, lijkt deze meestal niet zwaar genoeg om werkelijk over participatieve budgettering te kunnen spreken.

Op centraal niveau kunnen de medebewindtaken door de verschillende ministeries worden opgenomen. Voor de autonome taken krijgt het district een subsidie van het Ministerie van Regionale Ontwikkeling.

De burger is dus niet degene die beslist over wat er met het budget of een deel ervan gebeurt. Hij/zij geeft in de hoorzitting alleen noden en grieven weer. Het is geenszins zo dat er een diepgaand overleg is over hoe middelen aangewend zullen worden.

Belemmerend voor een werkelijke participatie zijn :

- Noden en grieven worden door individuen naar voren gebracht zonder structuur of kader, waardoor vanuit de hoorzittingen niet kan worden aangegeven wat de prioriteiten zijn.
- Burgers weten vaak niet wat wel en niet tot de taken van het bestuur hoort.
- De uiteindelijke keuzes van de ressortraad en de districtraad berusten niet op een bekend beschikbaar budget en ook niet op door burgers aangegeven prioriteiten.
- De uiteindelijke beslissing voor toekenning van middelen gebeurt op centraal niveau.
- Na toekenning van een budget beslist het lokale bestuur, met als leidraad de ingediende begroting, wat uitgevoerd zal worden. De DR moet de uitgaven boven een bepaald bedrag wel goedkeuren.

De procedure die nu gevolgd wordt, kan nog niet betiteld worden als participatieve budgettering. Zoals eerder aangehaald moeten hiervoor een aantal cruciale elementen aanwezig zijn:

- a) politieke ondersteuning van het proces.
Momenteel voelt vooral het Ministerie van Regionale Ontwikkeling zich betrokken. Vanuit de andere ministeries is deze ondersteuning er nog niet. Zoals eerder genoemd is er ook geen wettelijke basis.
- b) potentiële deelnemers moeten zich ook van deze steun bewust worden
Het is voor de burger nog niet zichtbaar dat ze werkelijk inspraak hebben in de besteding van de middelen.
- c) een hoog aantal verenigingen en het vermogen tot zelforganisatie van sociale netwerken;
Het organiseren in verenigingen, belangen en drukingsgroepen is slechts zwak ontwikkeld in Suriname.
De burger stelt zich vooralsnog op als gebruiker van de diensten van de overheid in plaats van als mede richtinggevend en controlerend.
Participatie is ongestructureerd. Vanuit het bestuur wordt geen duidelijk kader aangegeven vanwege het ontbreken van een nationale visie op ontwikkeling. Op districtniveau is dit wel ontwikkeld in het DSOP maar de meeste districtbewoners zijn niet op de hoogte van het bestaan van dit document. Ook vind er niet werkelijk terugkoppeling plaats naar het DSOP bij het opstellen van de jaarplannen. Hier ligt ook een taak weggelegd voor BPC.
De laatste jaren heeft de overheid wel activiteiten ondernomen om maatschappelijke doelgroepen en betrokken in workshops en seminars te consulteren bij nieuwe beleidsplannen. Het is niet echt duidelijk in hoeverre inbreng wordt meegenomen.
- d) goede samenhang en de structuur van de organisatie-elementen van het proces.
De verschillende structuren zijn nog niet op elkaar afgestemd. Er is nog geen stroomlijning tussen de taken en bevoegdheden van de verschillende structuren en instituten
De taken van de BPC kunnen bijvoorbeeld door de verschillende structuren wel worden genoemd, maar niet worden geplaatst binnen het gehele functioneren. Er is onduidelijkheid hoe BPC zich verhoudt tot de regionale organen.

- e) het administratieve en financiële kunnen van de autoriteiten om experimenten uit te voeren

Het proces is nog in de beginfase en de budgetten zijn niet toereikend om te experimenteren. Voor burgerparticipatie wordt er geen apart budget gereserveerd, terwijl het organiseren van overlegmomenten duidelijk geld kost.

- f) is er noodzaak?

Vanuit het bestuur kan de noodzaak voor participatieve budgettering ontstaan als met schaarse middelen moet worden geprobeerd optimaal draagvlak te houden.

Bij de burger moet de behoefte bestaan om te participeren in de budgettering. Dit zal het geval zijn als de burger:

1. zich zeer betrokken voelt bij zijn eigen leefomgeving
2. een duidelijk ontwikkelingsbeeld heeft
3. onder onwaardige of slechte omstandigheden leeft

In de ontwikkeling van de eerste twee punten kan de BPC een grote rol spelen. Gelukkig is er in Suriname niet of nauwelijks sprake van het laatste punt.

Volgens de respondenten van het lokale bestuur is participatie het meebepalen en meedenken in het besluitvormingsproces, evenals het mee uitvoeren van besluiten en medecontrole hierop.

Een concreet voorbeeld van meebepalen is het wegenproefproject waar RR, DR en vertegenwoordigers van de bevolking, samen de wegen die verhard zouden worden geselecteerd hebben. Voor dit project was er duidelijkheid over het beschikbare budget en de criteria die in beschouwing genomen moesten worden voor de keuze (kader).

Dat participatie tot nu toe vooral beperkt blijft tot informeren en het aanhoren van klachten, blijkt ook uit de instituten die door de verschillende structuren worden genoemd als mogelijkheid voor burgerparticipatie, namelijk:

- de vergaderingen van DR en RR
- audiëntie bij de DC
- BIC
- de bestuursopzichter (BO)
- leden van het commissariaat,

Suggesties voor goed functionerende burgerparticipatie

Om tot burgerparticipatie te komen zijn er twee partijen nodig:

1. Bestuur
2. Burger

Bestuur

De richtlijnen Code voor goed bestuur (NL) geven een indicatie inzake de vereisten voor het bestuur. Deze zijn :

1. Openheid en integriteit.
2. Participatie
3. Behoorlijke contacten met burgers
4. Doelgerichtheid en doelmatigheid
5. Legitimiteit.
6. Lerend en zelfreinigend vermogen.
7. Verantwoording

Openheid en behoorlijke contacten met burgers zijn waarden die kunnen worden ingevuld naarmate de dienstverlening door DMT beter wordt; eht BIC beter gaat functioneren en het contact met de burger intenser wordt en de BPC meer betrokken wordt bij functioneren van het lokaal bestuur.

Momenteel gebeurt dit laatste nog niet optimaal, zoals uit de enquêtes en de beleidsnota blijkt. Er is te weinig contact en overleg vanuit het bestuur met deze commissie. Ook activiteiten die de commissie tot nu toe heeft voorbereid zijn niet opgevolgd. De DR en RR leden vinden de structuur noodzakelijk en nuttig. Toch is er weinig uitwisseling tussen deze structuren en de BPC. Hetzelfde schijnt echter ook te gelden voor de communicatie tussen RR en DR en deze structuren en het commissariaat. Het DMT vraagt zich af of, als de RR goed functioneert, er nog noodzaak is voor zo'n commissie. Onduidelijkheid over afbakening van respectievelijke taken en bevoegdheden zou tot spanningen kunnen leiden.

Verwachtbaar is dat de integriteit, doelgerichtheid en doelmatigheid van het bestuur zal toenemen naarmate het decentralisatieproces vordert. Training van de ambtenaren en selectie op basis van goede profielen zullen steeds meer gehanteerd worden, vooral als de burger zijn taak als controleur van de werking van het bestuur beter zal oppakken.

Lerend en zelfreinigend vermogen ontstaat door voortdurende zelfreflectie en onderzoek bij de doelgroep (burgers) Dit zal informatie verschaffen over het eigen functioneren en kansen tot bijsturing creëren.

In het burgerparticipatie plan is opgenomen dat er geënuquêteerd moet worden om de noden van de burgers en de kwaliteit van hun contact met het lokale bestuur in beeld te brengen. Ook in het DSOP is dit aangegeven. Tot nu toe is dit echter niet gebeurd. Dit is een activiteit die zeker aan de BPC toegewezen zou kunnen worden.

Integriteit, verantwoording en legitimiteit.

Een structuur voor verantwoording is opgezet door de instelling van de afdeling district financiën en planning. Door comptabele regelgeving voor besteding van fondsen gekoppeld aan interne en externe controle is transparantie toegenomen. Daarnaast worden integriteit, verantwoording en legitimiteit ondersteund door de hoorzittingen. Tijdens deze hoorzittingen

moet de ressortraad aangeven wat er is gerealiseerd in het afgesloten begrotingsjaar in betreffende ressort, wat gepland is voor het lopende jaar en vervolgens wat de burgers willen toevoegen aan de opgestelde ressortplannen.

BPC kan ook hierin een rol vervullen door, voor het hele district, een overzicht te maken van verrichte activiteiten en dit ook aan de bevolking te rapporteren.

Burger

Om participatie te optimaliseren moeten ook aan de kant van de burger een aantal voorwaarden worden ingevuld. Hieronder

1. Betrokkenheid
2. Bundeling
3. Zelfinitiatief en verantwoordelijkheid
4. Ondersteuning aan bestuur en gekozen beleid

De burger moet een inherent gevoel van betrokkenheid hebben. Zonder deze betrokkenheid zal de burger de geboden ruimte niet willen invullen. Mede omdat, onder huidige omstandigheden, participatie voor de burger betekent de inzet van tijd, geld en vaak ook andere middelen.

De betrokken burger beseft terdege dat participatie meer is dan gebruikmaken van de diensten van de overheid. Zonder dit besef zal de communicatie met het bestuur vooral bestaan uit het uiten van ongenoegen en het stellen van eisen.

Bundeling en organisatie rond dezelfde belangen maakt prioriteiten duidelijker. Heel wat zaken kunnen door burgers zelf aangepakt worden, vooral als ze zich bundelen. Dit kan van eenvoudige zaken als onderhoud en verbeteren van de eigen omgeving tot het aangaan van externe partnerschappen om de zelf gekozen (districts-)ontwikkeling te stimuleren.

Organisaties functioneren ook makkelijker als aanspreekpunten voor het bestuur. Dit zal communicatie tussen burger en bestuur vergemakkelijken.

Ondersteuning aan lokaal bestuur uit zich in verschillende vormen. Dit vergt echter ook goodwill aan de zijde van het bestuur. Zo kan de burger bij aangehaalde problemen ook de oplossingen formuleren.

Op lokaal niveau zijn mensen meestal het best in staat om de eigen problemen te formuleren. Door hun bekendheid met de omgeving zullen ze ook vaak de oplossing voor het probleem kennen. Het bestuur moet dan alleen nog nagaan of de oplossing geen probleem vormt voor het grotere geheel.

De betrokken burger heeft inzicht in de mogelijkheden en beperkingen van het bestuur. In de huidige omstandigheden hebben burgers soms verwachtingen van het bestuur, die het bestuur niet kan invullen vanwege haar taakstelling en bevoegdheden. Onbekendheid hiermee kan de burger doen concluderen dat het bestuur niet wil meewerken aan oplossingen.

De burger komt wettelijke verplichtingen na.

Er zijn wettelijke verplichtingen voor de burger in verband met onderhoud van de eigen omgeving. Door deze niet na te komen wordt de taak van de overheid zwaarder.

4 Conclusie

Binnen het decentralisatieproces ontstaan er nieuwe relaties en verhoudingen tussen bestuur en bevolking. Er zijn verschuivingen in macht en machtsverhouding.

Het bestuur moet ruimte maken voor bevolkingsinbreng. De bevolking moet zijn houding van uitsluitend cliënt veranderen in medeverantwoordelijke voor de ontwikkeling van zijn omgeving. Voor beide actoren is dit een nieuw gegeven en beide actoren moeten hieraan wennen.

Decentralisatie is een proces en ook de nieuwe actoren en structuren moeten hun plaats gaan vinden ten opzichte van de bestaande structuren en actoren in het lokaal bestuur.

Door het verder ontplooiën van (gezamenlijke) activiteiten, de conflicten die hierbij ontstaan en het noodzakelijke overleg, zal gaandeweg het proces duidelijker worden wat ieders plaats en functie is. Dit geldt ook voor de Burger Participatie Commissie.

De BPC is ingesteld als adviserend, ondersteunend en mobiliserend orgaan naar het bestuur in haar contact met de burger.

In de praktijk zijn er problemen ten aanzien van de werking van de commissie. Deze problemen komen vooral voort uit:

- onduidelijkheid over taakstelling
- onvoldoende communicatie
- onduidelijkheid over de positionering ten opzichte van andere organen

Hoewel er formele formuleringen zijn voor de taakstelling heerst bij de verschillende structuren en bij het BPC toch een grote onduidelijkheid. Dat dit het geval is blijkt wel uit het feit dat er verschillende omschrijvingen in omloop. De onduidelijkheid ontstaat onder andere door het feit dat:

- er andere structuren in het district zijn waarbij taken lijken te overlappen
- bepaalde taken zijn niet uitvoerbaar voor een vrijwilligerscommissie
- de plaats van BPC in het hele district gebeuren niet wordt erkend

Dit is mogelijk te verklaren vanuit het feit dat:

- structuren niet formeel aan elkaar zijn voorgesteld
- structuren niet op elkaar zijn afgestemd
- er onduidelijkheid is over wat participatie inhoud

Het gebrek aan erkenning uit zich in:

- het ontbreken van een werkingsbudget
- het niet uitvoeren en opvolgen van de voorgestelde en uitgewerkt projecten van de commissie
- het ontbreken aan onkostenvergoeding
- weinig tot geen overleg met andere structuren inclusief het commissariaat
- weinig informatie over beleidsontwikkeling en voering vanuit het commissariaat
- het feit dat er geen uitgesproken ondersteuning is vanuit het lokaal bestuur

Bijvoorbeeld: een BPC lid wilde met het bestuur meereizen naar een hoorzitting. Dit was niet mogelijk ondanks dat er, volgens het lid, in het district voertuig plaats was.

Dat de commissie zeker een taak heeft die niet door de RR of de BIC ingevuld kan worden is wel duidelijk en blijkt uit het feit dat:

- er nog steeds een laag participatie niveau van de bevolking is.
- de informatie die doorgegeven wordt ongestructureerd is en de prioriteiten in de ressorten niet noodzakelijk reflecteert
- participanten aan de hoorzittingen geen representatie zijn van de ressortbewoners
- de voorwaarden voor optimale participatie nog niet zijn ingevuld
- de participatie niet zichtbaar bijdraagt aan het verhogen van de economische weerbaarheid van de bevolking.

BIC kan op veel gebieden informatie verschaffen over het reilen en zeilen van het commissariaat, organisaties en activiteiten in het district enz...

De RR kan zich laten informeren en adviseren door burgers om plannen te formuleren.

De BPC kan echter de aanzet geven voor:

- een gestructureerde participatie
- verhogen van betrokkenheid van de burger bij de eigen omgeving en bij het bestuur
- controle op het functioneren van het bestuur
- het ondersteunen van de vorming van drukkingsgroepen bij misstanden in het district
- het verdedigen van de belangen bij het bestuur van bepaalde groepen
- zorgen dat klachten op de juiste tafels komen

Mensen participeren als hieruit een voordeel voortvloeit. Voordelen zullen dus moeten worden gecommuniceerd en zichtbaar gemaakt. In Suriname is er geen sterke algemene cultuur van participatie en samenwerking. In de verschillende etnische groepen zijn er wel mechanismen in de cultuur die dit stimuleren zoals "Godong Rojong" bij de Javanen en "Moshiro" bij de Indianen. Er zullen dus prikkels moeten zijn waardoor burgers gaan begrijpen dat hun bijdrage belangrijk en in hun voordeel is.

De commissie stelt in haar beleidsplan dat er activiteiten ontplooit zullen worden voor mentaliteitsomgeving van de bevolking.

Erkenning door de andere structuren en het opgang brengen van communicatie zal alleen gebeuren als de commissie standvastig activiteiten blijft ontplooiën. Daarnaast moet het duidelijk zijn voor de andere structuren dat de commissie draagvlak heeft bij de bevolking. De ruimte om te participeren moet afgedwongen worden door burgers. Dit gebeurt alleen als de reeds beschikbare ruimte ook werkelijk wordt gebruikt.

Heel duidelijk is dat de leden van de commissie die regelmatig samenkomen zeer gemotiveerd zijn. Zij geloven dat hun bijdrage een verschil kan maken voor de ontwikkeling van hun district. Belangrijk voor hen is te begrijpen dat decentralisatie een proces is waarin een grote cultuurverschuiving moet plaatsvinden, zowel bij bestuur als bevolking. De geschiedenis toont dat deze processen over het algemeen traag verlopen.

Geduld en doorzettingsvermogen zullen dus een noodzakelijke houding zijn om de veranderingen succesvol en tot het voordeel van allen te laten zijn.

5 Aanbevelingen

Het is duidelijk dat de commissie nog zoekende is naar haar plaats en functie binnen het hele districtgebeuren.

Om dit proces te ondersteunen is het zinvol indien de BPC institutionele versterken zou ontvangen in de vorm van:

1. een brede oriëntatie
2. trainingen.

Een brede oriëntatie op het vlak van democratie, decentralisatie en participatie wordt noodzakelijk geacht om de eigen plaats en functie te kunnen bepalen.

Dit verschaft de BPC een kader voor het participatiegebeuren in Suriname, gekoppeld aan wat in de rest van de wereld gebeurt. Op deze wijze kan ervaring van elders worden meegenomen.

Daarnaast is een beter inzicht in communicatie, samenwerking en inschakeling in een groter geheel een tool die de BPC zal ondersteunen in het uitvoeren van hun taak.

6 Geraadpleegde literatuur

- Burger Participatie Plan Wanica, zonder auteur, zonder datum
- Beleidsplan BPC Wanica, BPC Wanica, 2007
- Bevolkingsparticipatie in Suriname, handleiding, Kenson J. ,DLGP, zonder datum
- Reglement voor de bevolkingsparticipatie commissies in relatie tot de lokale overheidsinstellingen en organen, Gilliad I. en andere, PIU van DLGP, november 2005
- Contourennota: Beleid en structurering Beheer Bestuursressorten District commissariaten, Wesenhagen H. juli 2007
- Decentralisatie in welke zin, Ahmadali B., juni 2009
- Vernieuwing wettelijk kader, wijziging grondwet, Ahmadali B. website PIU van DLGP
- Democratic decentralisation programming handbook, ARD inc., juni 2009
- Politieke decentralisatie in Suriname: op weg naar subsidiariteit onder impuls van de IDB, Maele P., Universiteit van Gent, 2009
- *Participatief budget*, participatiewiki, internet page
- *Democratie, Participatie*, Wikipedia, internetpages
- Meerjaren Ontwikkeling Plan Suriname 2001-2005 blz 220-227, website van PIU van DLGP
- Mogelijkheden en beperkingen van het participatieve budget, Jacobs R., Athena webtijdschrift, december 2003
- Participatieve methoden, een gids voor gebruikers, evaluatie van participatieve methoden, eindredactie Steyeart S., januari 2006
- *Local and Regional Level participation in Europe*, Addink H. G., Universiteit van Utrecht, November 2009
- Leidraad Decentralisatie 2003-2006 Ahmadali B., PIU van DLGP September 2005
- Indigenous people and Maroons in Suriname, Kambel E-R., IDB, September 2006
- *Drie generaties burgerparticipatie*, participatiewiki, internetpagina
- *DLGP visie, missie, doel*, DLGP-MD-office, December 2004, PIU-DLGP website
- Decentralisation/Local Government Programm in the republic of Kyrgyz, Conway F.,USAID/CAR, mei 2008
- Besluitvorming in een gedecentraliseerde staat, Ahmadali B.,ADEK college, mei 2009
- *Decentralisation: What and Why*, Cambell A.,RBEC UNDP course, juni 2007
- Voortgaande decentralisatie geen automatisme, Zalm G., Delft, mei 2006
- *De lach en vergetelheid van democratie*, Oikos denktank voor sociaal-ecologische verandering, maart 2010
- *Het dogma van decentralisatie*, Allers, Binnenlands bestuur, mei 2010
- De arbeiderspartij, directe democratie en het participatieve budget, Roger Jacob,Webtijdschrift Athene, december 2003